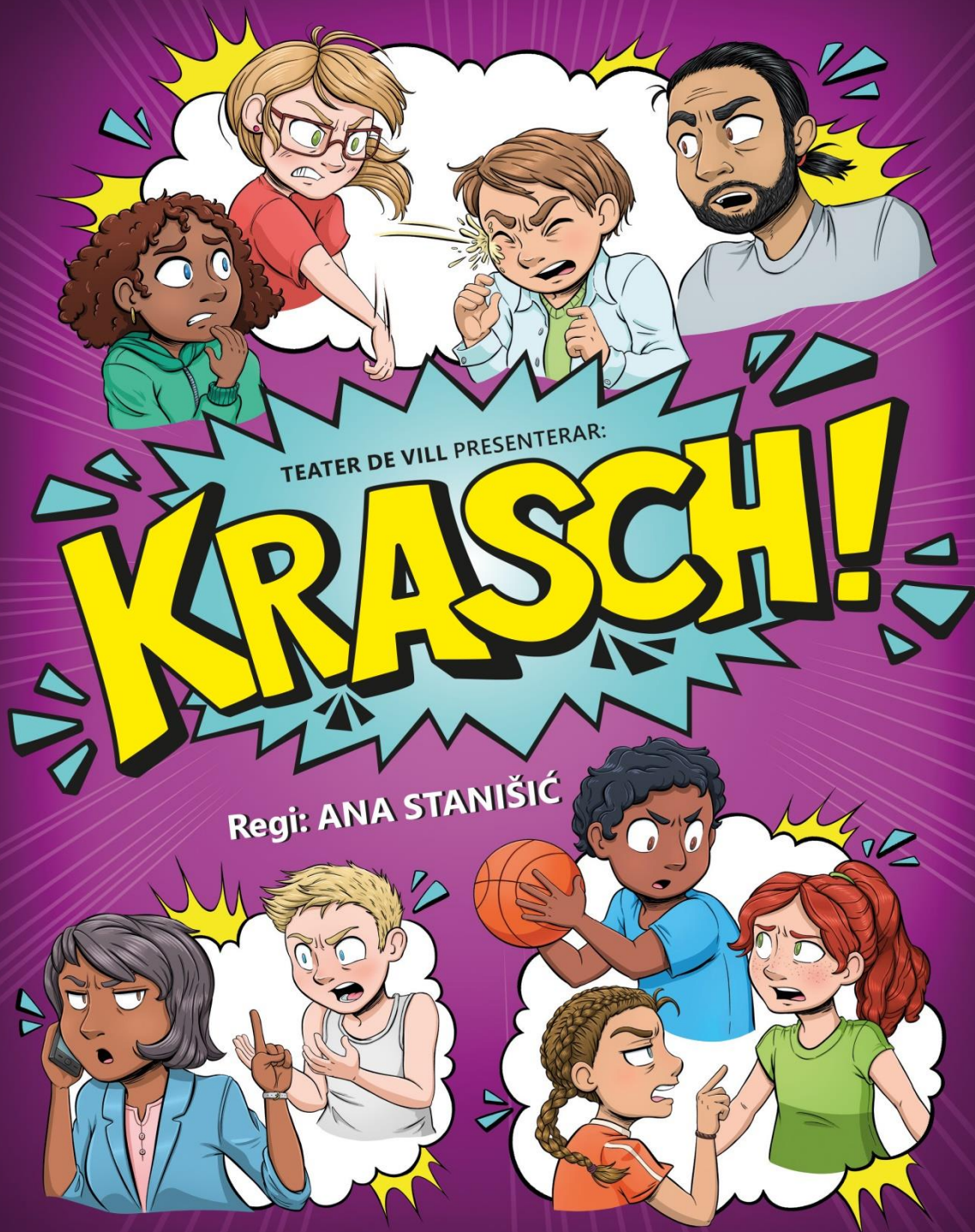

 Teater De Vill

MED STÖD AV STATENS KULTURRÅD, STOCKHOLMS STAD, REGION STOCKHOLM

Lärarhandledning

Hej!

Vi hoppas att ni haft en fin teaterupplevelse och att KRASCH! inspirerat er att reflektera kring temat konflikter och dess funktioner. Med det här lärarmaterialet vill vi uppmuntra till fortsatt arbete med föreställningen och dess tema när ni kommer tillbaka till klassrummet. Om ni vill fortsätta arbeta med temat tillsammans med oss så har vi en workshop direkt kopplad till föreställningen.

KRASCH! När den godtrogne skådespelaren Per gör sig redo att öppna föreställningen med en tung monolog om livets motsättningar så avbryter den busiga medspelaren Louise. Hon slänger manuset, river ner teaterns fjärde vägg och bjuder in publiken till en fartfylld teaterlek. Exakt vad som kommer att hända är svårt att säga då publiken, via interaktion, styr det som händer på scenen. Ingen föreställning är den andra lik. Allt baseras på improvisationer av verkliga händelser som hämtas från eleverna i rummet. Den fria formen genomsyras av ett rörelsebaserat formspråk som bjuder på dans, mim och ett oväntat musikalnummer.

Genom föreställningen ges eleverna möjlighet att undersöka konflikter ur olika perspektiv och reflektera kring sina egna och andras värderingar. Rädsla, stolthet, avundsjuka, vänskap och meningsskiljaktigheter visas inför öppen ridå.

Föreställningen är direkt kopplad till Lgr 22:

Skolan har i uppdrag att förmedla och förankra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället. Skolan ska förmedla de mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensram alla i samhället behöver. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem.

Det etiska perspektivet är av betydelse för många av de frågor som tas upp i skolan. Perspektivet ska präglade skolans verksamhet för att ge grund för och främja elevernas förmåga att göra personliga ställningstaganden och agera ansvarsfullt mot sig själv och andra. Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling i olika sammanhang.

Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper. De ska få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form ska vara inslag i skolans verksamhet.

Språk - Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts.

Att prata scenkonst

Som lärare behöver en inte vara expert på föreställningens innehåll, tematik eller problemställningar. Du som lärare är också en åskådare och har precis som dina elever egna upplevelser av det ni ser ihop. När du ska hålla ett samtal om en föreställning ni just sett så är det bra att du ställer öppna frågor, det vill säga frågor som börjar med: när, var, vad, varför, vem, hur, på vilket sätt. När man håller ett samtal är det bra att variera frågor som riktar sig till huvudet (tanken), till kroppen (känslan) och den yttre världen (handlingen).

Minnesrunda: Dela klassen i mindre grupper (fungerar även i helklass) som sätter sig i ringar eller i bänkarna. Alla får fundera en liten stund för att komma ihåg en scen eller en situation som de särskilt minns från föreställningen. När alla är färdiga får de i tur och ordning berätta om sitt minne.

Beskriva: Beskriv tillsammans vad som händer i föreställningen. Vad var det vi faktiskt såg och hörde? Det viktiga är inte vad som är rätt eller fel utan vad var och en upplevde. Om gruppen är stor går det alldeles utmärkt att be eleverna att återberätta föreställningen i smågrupper.

Vilka medel användes för att berätta? Det kan hjälpa samtalet att också fundera över vad föreställningen bestod av, vilka medel som användes. Försök komma på så många olika delar som möjligt. Vilka personer fanns med i föreställningen? Hur gestaltades de? Hur såg rummet ut? Text, ljud, musik, kläder, ljus, rekvisita, rörelser/ dans, mm.

Tolka: Här kan en arbeta med innehållet i föreställningen. Försök att undersöka och fånga upp så många tolkningar som möjligt, det kan ge både en bredare, djupare och roligare upplevelse. Det kan vara bra att lyfta att det finnas olika tolkningar av det ni sett. Inget färdigt facit. Bolla gärna tillbaka frågor från eleverna till gruppen med: "Vad tror ni andra om det? Är det någon som tror något annat?"

Frågor: *Hur var föreställningen uppbyggd? Är det t.ex. en linjär berättelse, en situationsbaserad berättelse? Vilken typ av musik och ljud var med i föreställningen? I vilka rum befann sig de olika karaktärerna?*

Reflektera: Sist kan en ge plats för lite friare mer personliga associationer. Här finns inga rätt och fel.

Övergripande

- Vad tänker du när du hör ordet konflikt?
- Känner du igen något från ditt eget liv? Har du varit med om liknande situation/er? Känner du någon annan som varit med om liknande konflikter som i föreställningen?
- Vilken typ av konflikter visar föreställningen?
- Vilka konfliktstilar har de inblandade? (Se nedan: Konfliktstilar)
- Är konflikter alltid negativa? Finns det bra konflikter?
- Hanterar du konflikter annorlunda hemma respektive i skolan? Om ja, vilka egenskaper från dessa skulle ni vilja använda er mer eller mindre av i respektive situation?
- Vad är den vanligaste konflikten på er skola?

Övningar

Termometern – värderingsövning

Kom med olika påståenden och be deltagarna ställa sig längs en tänkt skala/termometer i förhållande till hur mycket de håller med om påståendet eller inte. Ni kan till exempel låta klassrummets högra vägg betyda: **Ja absolut** och den motsatta väggen betyda: **Håller definitivt inte med**. Låt deltagarna motivera varför de valt att ställa sig just där på skalan.

Förslag på påståenden: Jag har inga konflikter, Konflikter är jobbiga, Konflikter är spännande, Alla konflikter kan lösas bara man vill, Konflikter finns i alla relationer, Det är rätt att använda våld för att försvara sitt land/sig själv/sina saker/sin familj, Vi människor kan lära oss att hantera konflikter, Ibland är det rätt att starta krig, Det goda i människan är större än det onda, Det är i första hand de som är inblandade i en konflikt som har till uppgift att lösa konflikten.

Hela havet samarbetar – samarbetsövning

De flesta har lekt "hela havet stormar" där en ställer lika många stolar som det finns deltagare med ryggarna mot varandra. När musiken stannar gäller det att hitta en stol - och den som blir utan åker ut. Denna övning fungerar likadant med skillnaden att det bara är stolarna som åker ut. Deltagarna förblir lika många och stolarna färre och färre. Efter ett tag kan det vara bra att lägga till att ingen får röra mark. Vi har sett 17 personer på en stol, så det är bara att sätta igång. Stolarna bör dock vara ganska stadiga...

Efteråt kan en diskutera vad som hände allt eftersom stolarna blev färre. När gick agerandet från tävling till samarbete? Varför? Hur gjorde gruppen för att hantera uppgiften? Vem tog initiativ? Vem hade idéer? Vilka idéer testades? Finns det några paralleller till verkliga konflikter?

Linjen – samarbetsövning

Ställ upp alla elever i två rader, parvis två och två med ansiktet mot varandra och med cirka en meters avstånd, som om de stod mitt emot varandra på var sin sida om en tänkt linje/gräns. Uppmana eleverna att räcka varandra händerna. Därefter talar du om för dem att det nu är varje elevs uppgift att försöka få över den andre eleven till sin sida av "gränsen". Iaktta vad som händer under en minut. Många kommer att försöka dra över varandra med våld. Andra försöka övertala den andre att komma över medan några kanske lyckas lösa uppgiften för båda – genom att helt sonika byta sida.

Samtala: Vad hände? Hur kändes det? Varför agerar en som man gör? Vad är det som leder till konflikter? Kan en dra paralleller? Hur ska vi hantera konflikter? Vad är skillnaden mellan att tävla och samarbeta?

Statyövning

Dela in i grupper om 4-5 personer. Grupperna ges något av följande arenor: I lektionssalen, på rasten, i gympan, i matsalen, utanför skolan (fritiden). Gruppen ska enas om en konfliktsituation som kan utspela sig i den angivna arenan. Grupperna gör en staty av situationen. Alla ska ingå i statyn som redovisas för övriga.

De andra grupperna ger sin tolkning av vad statyn föreställer. Vilken typ av konflikt och vem som blir utsatt, osv. Helst ska statyn stå under hela tolkningsfasen. Ledaren ställer frågor, låt dock inte statyn stå allt för länge. Efter tolkningsfasen kan ledaren fråga om statygruppen tycker att tolkningarna stämmer med vad de ville gestalta. Gör på samma sätt med alla grupper.

Samtala: Vart kommer konflikten i de olika statyerna leda? Går det att stoppa konflikten? Finns det ngn lösning?

Konfliktstilar

Konflikt innebär ett möte mellan sådant som inte är förenligt. Ordet konflikt kommer från det latinska ordet conflictus som betyder sammanstötning, att kollidera, råka i strid. Konflikter kan föreligga såväl inom en människa som mellan personer, grupper, organisationer eller stater. Kollision = KROCK

Ralph H. Kilmann och Kenneth W. Thomas (1975, 1977) har studerat människors sätt att agera i olika konfliktsituationer och särskilt intresserat sig för deras benägenhet att se till egna eller andras behov. De har kommit fram till fem konfliktstilar: tävlande, anpassande, undvikande, samverkande samt kompromissande. De tävlande ser i första hand till sina egna intressen, de undvikande tar inte tag i konflikten och undviker på så sätt en konfrontation.

De som anpassar sig ser i första hand till andras behov, undertrycker sina egna känslor, kanske för att undvika konfrontation möjligen för att relationen upplevs som viktigast. De som kompromissar försöker lösa konflikten men går inte alltid tillräckligt djupt i sin analys eller förmår inte se till de djupare behoven i sin hantering av konflikten. Det senare gör däremot de som har en samverkande konfliktstil. De ser till alla känslor och behov och försöker nå en vinna-vinna-lösning. (Friberg, 2012).

Birgitta Friberg skriver när hon återger Kilmann och Thomas' forskning (2012): "Ingen av de av Thomas och Kilmann undersökta stilarna är negativ i alla situationer, men ingen är heller helt och hållet positiv. Alla fem är mer eller mindre användbara vid olika tillfällen och kunskap om detta underlättar mötet med omvärlden och hjälper oss att göra medvetna val när vi befinner oss i konfliktsituationer. De strategier vi oftast använder oss av är i regel tidigt inlärda och vi tar till dem utan att reflektera, men med ökad kunskap blir vi mer medvetna om våra konfliktmönster, vår konfliktidentitet, och får en större valfrihet för vårt agerande." (2012, s. 75-76)

De här stilarna har tilldelats djursymboler, vilket kan underlätta undervisning och inläring. Kilmann och Thomas kallar den tävlande stilen för lejon och den samverkande för uggla, den undvikande för sköldpadda och den anpassande för kamel, den kompromissande för räv.

Galtungs konfliktrappa

Hur konflikten, via nedtrappning, kan leda till konflikthantering. ABC-teorin utvecklad av Johan Galtung (norsk professor och freds- och konfliktforskare). I denna beskrivs olika nivåer i en konflikt. En konflikt startar ofta i en motsättning/contradiction (c) gällande en uppfattning eller sakfråga. Nästa steg på trappan (konfliktens upptrappning) är Attitude (A), d.v.s. de attityder och relationer de inblandade har till varandra. Här kommer känslorna in och parterna i konflikten blir på olika sätt fyllda av affektion. På det översta trappsteget, Behavior (B) är konflikten fullt utvecklad och parterna kan börja slåss, skrika åt varandra, slå i dörrar, osv. Behavior handlar om hur parterna beter sig. För att trappa ned konflikten är ordningen B-A-C och här kan det behövas en tredje person som medlar. Nedtrappningen innebär: 1. Att en upphör med våldsamt beteende, såsom slagsmål, hot och gräl (Får stopp). 2. Förbättrar attityderna mellan parterna (kyler ner känslor). 3. Hittar konkret lösning på problemet(konflikthantering/kommunikation).

Några tankar på slutet

Ingången för arbetet med föreställningen har varit att konflikter är en naturlig del av vardagen i alla människors liv. Konflikten kan se ut på många olika sätt och hanteringen skilja sig stort. Den kan vara tydlig i öppna konfrontationer där parterna skriker åt varandra. Den kan också vara mer undangömd och ta sig uttryck i skvaller, intrigerande och menande blickar eller att de inblandade slutar prata och undviker varandra. Konflikter kan orsakas av att de inblandade bevakar sina intressen, försvarar sina värderingar eller av att parter missförstår varandra. Dessa kollisioner kallas i facklitteraturen för intresse-, värderings- och pseudo-konflikter. Andra konfliktgrupper är bland annat roll-, sak- och personliga konflikter. Konflikter kan vara både positiva och negativa och hanteringen kan vara såväl konstruktiv som destruktiv. Utgångspunkten i detta arbete är att konflikter är nödvändiga och till och med utvecklande för alla inblandade om de hanteras rätt.

Ni är välkomna att kontakta oss om ni har frågor kring föreställningen eller workshops och Skapande skola!

Pipersgatan 4, 112 24 Stockholm

info@teaterdevill.com

070- 777 34 48

Följ oss på Facebook och Instagram